

ללמד המקום

De Boom der Kennis.

De Zohar identificeert in de parasha van deze week de vrucht van de Boom der Kennis in de Hof van Eden met de wijnstok (deze identificatie wordt ook op meerdere plaatsen in de Talmud gemaakt). In de Zohar (I, 36b) wordt al gesuggereerd dat Chava (Eva) eigenlijk wijn maakte en die aan Adam serveerde. Het was dus het misbruik van wijn dat ertoe leidde dat het kwaad en de dood in de wereld werden gebracht. De spirituele rectificatie hiervoor is dus het maken van kiddoesj op wijn, waardoor het wordt geheiligd en gecorrigeerd, en de schade die het heeft veroorzaakt ongedaan wordt gemaakt. Dit verklaart waarom het gebruikelijk is om l'chaim te zeggen, "op het leven", voordat een kiddoesj zegen wordt uitgesproken en waarom l'chaim wordt geproost bij het drinken. Dit omdat het idee is om de dood die door wijn in de wereld is gebracht om te keren. Onze wijzen stellen zelfs dat een van de drie dingen die iemands leven kunnen verkorten, het niet reciteren van kiddoesj op wijn is! (Berakhot 55a) Het moet echter gezegd worden dat dit niet betekent dat wijn in grote hoeveelheden moet worden genuttigd nee integendeel, onze wijzen leren dat wijn een van de acht dingen is die alleen goed zijn in kleine hoeveelheden en zeer schadelijk zijn in grote hoeveelheden. (Gittin 70a).

Zodra we het verband begrijpen tussen de verboden vrucht en wijn, kunnen we nog veel meer vragen beantwoorden. Bijvoorbeeld de timing van de kiddoesj op vrijdagavond aangezien, volgens de traditie de zonde van Adam en Eva plaatsvond op vrijdag vlak voor Shabbat. Het helpt ook om de zegen met wijn uit te leggen bij een brit milah, waar een pasgeborene officieel in het verbond wordt gebracht, om het verbreken van het eerste verbond dat HaShem met de mens sloot, te rectificeren. Meer specifiek, Adam was heel geschapen, zonder voorhuid, en de voorhuid groeide pas bij de mens als gevolg van de consumptie van de verboden vrucht (zie Sanhedrin38b, evenals Or HaChaim op Devarim (Lev) 12:2-3). Het is dus gepast om wijn te zegenen tijdens de ceremonie waarin die barrière wordt verwijderd en een kind wordt hersteld in een gezonde, oorspronkelijke menselijke staat. Het is een soortgelijk geval met de zegen met wijn onder de choepa. Adam en Chava (Eva) vertegenwoordigen het eerste huwelijk, dat werd geruïneerd door de verboden vrucht. In feite waren Adam en Chava (Eva) daarna 130 jaar gescheiden (daarom werd hun derde kind Seth pas 130 jaar later geboren). Nogmaals, de wijn onder de choepa dient als een rectificatie voor het huwelijk, en een zegen voor de pasgetrouwden om in staat te zijn om zelf een echte en heilige "Tuin van Eden" te stichten.

We kunnen ook de klassieke vraag in de parasha van deze week beantwoorden waarom de nazireeër aan het einde van zijn nazireeërperiode een zondoffer moest brengen.

Waarom is een zondoffer vereist is een nazireeërgelofte niet iets goeds? We kunnen stellen dat een nazir door zich te onthouden van wijn, zich tegelijkertijd onthield van kiddoesj en dus wijnzegeningen, waardoor hij niet voldeed aan een kritische tikkun voor de wereld. Toen de nazireeërgelofte voorbij was, was er dus een zondoffer vereist!

Ten slotte kunnen we nu ook de extreem strikte verboden op niet-koosjere en niet-joodse wijn, of yayin nesekh beter begrijpen. Omdat wijn klaarblijkelijk zo'n enorme spirituele kracht heeft, wordt het ook in andere religies gebruikt (en misbruikt), en werd het ook daardoor veel gebruikt in oude rituelen van afgoderij. Een van de 613 mitswot is om de consumptie van dergelijke afgodische wijnen volledig te vermijden. De term yayin nesekh komt eigenlijk uit parasha Ha'azinu waar HaShem waarschuwt dat Hij degenen die yein nesikham drinken, de plengofferwijn van de afgodendienaars, streng zal straffen Devarim (Deutr) 32:38.

Dit gezegd hebbende is het ook zeker de moeite waard om te verduidelijken dat er een onderscheid is tussen *yayin nesekh*, "afgodische wijn", en *yayin shel nokhrim*, "heidense wijn" in de bredere zin. Zoals de Rambam uitlegt (*Sefer haMitzvot* over Negatieve Mitzvah) verbood de Torah zelf

ללמד המקום

niet alle wijn gemaakt door niet-Joden, alleen de wijn gemaakt voor afgodische doeleinden of die gebruikt wordt in afgodische rituelen. Desalniettemin omvatte een van de strengheden van Beit Shammai die zo'n 2000 jaar geleden door het Sanhedrin werden gedrukt, een verbod op alle niet-joodse wijn. Dit werd gedaan als een extra voorzorgsmaatregel. Dit is ook de reden waarom, hoewel men hier vandaag de dag nog steeds onwrikbaar streng op zijn. In het verleden waren er ook milde meningen over het drinken van wijn gemaakt door niet-joden, zolang het maar geen yayin nesekeh was natuurlijk. Tegenwoordig zijn er die massaal worden geproduceerd en helemaal niet betrokken zijn bij enige vorm van afgoderij. Onder degenen die er mild over waren zijn onder meer rabbijn Moshe Isserles (de Rama), rabbijn Yehuda Aryeh van Modena. Hun standpunten en hoewel ze tegenwoordig grotendeels worden gecensureerd, werden besproken in Shapiro's Changing the Immutable , hoofdstuk 3.

Een Kiddoesjbeker met 10 dingen.

De Talmud (Berakhot 51a) somt tien belangrijke regels op met betrekking tot een kiddoesj-beker. En specifiek een die wordt gebruikt bij het reciteren van birkat hamazon met wijn, maar die ook van toepassing is op elke "beker van zegen". Ten eerste moet deze van buitenaf worden gespoeld en ten tweede grondig van binnenuit worden gewassen. Het moet gevuld zijn met wijn die chais is, "levend" dit is hoogst waarschijnlijk verwijzend naar onverdunde wijn, of misschien wijn die nog vers is en niet verzuurd. We kunnen begrijpen wat de Wijzen op mystiek niveau bedoelden toen ze zeiden dat het "levend" moest zijn in het licht van wat hierboven staat. De beker moet tot de rand worden gevuld, versierd en ingepakt zijn en met beide handen worden opgetild. Hij moet in de rechterhand gehouden worden en minstens een handbreedte boven de tafel geheven worden. En de beker moet worden aangekeken bij het uitspreken van de zegen. Sommigen voegen er ook aan toe dat het aan de familie moet worden doorgegeven om de zegen ook aan hen te verspreiden, vooral aan de vrouw.

Het "versieren" van de beker betekent het op de een of andere manier verfraaien van de mitswa. Het gebruik van een speciale, gedecoreerde beker in plaats van een gewone beker is voldoende om aan deze eis te voldoen. De betekenis van "ingepakt" is echter minder duidelijk, en sommigen zeggen dat het betekent dat de persoon omhuld moet zijn met een talliet, terwijl anderen zeggen dat het betekent dat iemand zijn hoofd moet bedekken of een speciale hoed moet dragen. Zoals met alle dingen tien, lopen de tien vereisten van een kiddoesj-beker parallel met de tien sefirot, waardoor een volledige rectificatie op alle niveaus door de kiddoesj kan worden bereikt. De Ben Ish Chai merkt terecht op dat een mens ook wel een "beker" wordt genoemd. Want deze tien eisen gelden voor ieder van ons: goed "afgespoeld" en hygiënisch van buitenaf, maar ook grondig "schoon" en puur van binnen. Om "levend" en rechtvaardig te zijn (want de goddelozen worden "dood" genoemd), en om "vol" te zijn van mitswot en goede daden. Om "versierd" te zijn met Torah en om geestelijk "omhuld" te worden met een heilig aura. Een evenwichtig leven leiden tussen "beide handen" de rechterhand van Chesed en de linkerhand van Gevurah maar prioriteit gevend aan de "rechterhand" die van vriendelijkheid als het om anderen gaat. Dit alles zal er zeker toe leiden dat een persoon "een handbreedte wordt verhoogd", olamot van Asiyah, Yetzirah, Beria en Atzilut , en dan als een geheel

ללמד המקום

voor HaShem komen te staan. Die op zijn beurt naar het individu zal "staren" en zegeningen zal sturen naar zijn familie.

Noach's wijngaard

Geen bespreking van wijn kan compleet zijn zonder de wijngaard van Noach te noemen. Na de zondvloed maakte Noach de eerste wijngaard. Hij maakte vervolgens wijn en werd dronken, met het ongelukkige verhaal dat volgt. De midrasj (*Tanchumah, Noach*) stelt dat toen Noach die eerste wijngaard plantte, Satan kwam en vier dieren over de wijngaard slachtte, waarbij hun bloed in de grond sijpelde en hierdoor hun kwaliteiten doorgaf aan alle volgende alcoholdrinkers. Als eerste wordt een schaap geslacht, want als je een klein beetje drinkt, word je "zacht" als een schaap. De tweede was een leeuw, want als iemand wat meer drinkt wordt hij hooghartig, trots en stoutmoedig. De laatste twee waren een varken en een aap, want als iemand te veel drinkt, plassen ze onvermijdelijk ze braken en liggen in het vuil als een varken, en worden ze ongecontroleerd wild en dwaas als een aap.

Die midrasj begint met Satan die Noach vraagt wat hij aan het doen was en wat het doel van de wijn zou zijn. Noach legde uit dat het mensen gelukkig kan maken, en we kunnen begrijpen waarom hij misschien wat vreugde nodig had na het zien van de grootste wereldwijde catastrofe aller tijden en de volledige vernietiging van de mensheid. Er kwam echter veel meer bij kijken. De Zohar (I, 73a) zegt dat Noach echt dieper in de spirituele rijken wilde doordringen en het goddelijke wilde zien. Wijn is immers in staat om geest en ziel ontvankelijker te maken voor spirituele realiteiten.

Ik geloof dat Noach zelf probeerde te corrigeren om wat er in Eden was gebeurd. Dit is waarom de Zohar hier zegt dat Noach de wijnstok daadwerkelijk uit de Hof van Eden kreeg. Verder bewijs hiervoor komt uit de exacte taal van de Torah: toen HaShem Eden plantte, gebruikt de Torah het zeldzame werkwoord *va'ita* (ויטע), en de eerstvolgende verschijning van dit unieke woord is wanneer Noach de wijngaard plant. Het derde en laatste gebruik van deze term in de Torah is wanneer Abraham een *eshel* plant waarmee dan de eerste fase van het rectificatieproces is voltooid.

Verbazingwekkend genoeg is er nog maar één keer het woord *va'ita* (ויטע) in de hele Tenach te zien. En dat is in het boek, van Dan' yiel (Daniël)11:45 te midden van de eindtijdprofetieën. Het zet hierna meteen het volgende vers op gang waarin staat dat in die moeilijke tijden de grote engel Michaël zal opstaan om HaShems volk te redden, en "velen die in het stof der aarde slapen, zullen ontwaken tot eeuwig leven. Wijn moest het leven herstellen, en de hierboven aangehaalde midrasj citeert Noach die tegen Satan zegt: l'chayei! Zijn doel was "tot leven komen" de dood en het kwaad van Eden ongedaan maken en een perfecte wereld herbouwen.

Met onze eigen *l'chaim's* bij elke kiddoesj brengen we de wereld een stap dichterbij die mogelijkheid. En wanneer deze komt zullen de rechtvaardigen het "Feest van Mashiach" vieren. Er zal een zeer speciale wijn zal worden geserveerd, een die al lang in de kelder werd bewaard. Vanaf de zes dagen van de schepping en is sindsdien aan het verouderen en steeds beter aan het worden, wachtend op de dag dat de wereld er klaar voor zou zijn.